

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Vår fil: B09-SO007
Vårt arkiv: 402
Saksbeh: Stian Oen

Oslo, 04. mars 2009

Forslag til lovendringer med sikte på å bedre mulighetene til å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver - Høring

Det ble sendt ut forslag til lovendringer med sikte på å bedre mulighetene til å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) 5. desember 2008, med høringsfrist 5. mars 2009.

FFOs SYNSPUNKTER

FFOs synspunkter på forslag til lovendringer med sikte på å bedre mulighetene til å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver kan oppsummeres i følgende punkter:

- *FFO er opptatt av at det skal bli enklere å stå i arbeid for personer med utfordringer knyttet til nære pårørendes helsesituasjon*
- *FFO mener det vil være samfunnsøkonomisk svært fornuftig å styrke ordningen med pleiepenger*
- *FFO støtter forslaget om rett til permisjon i inntil 10 dager for å yte omsorg for nære pårørende*
- *FFO er skeptisk til at permisjon for å yte omsorg for nære pårørende foreslås innført uten lønnskompensasjon*
- *FFO støtter forslaget om en utvidet gradering av pleiepenger, men mener denne graderingen kan gjøres enda mer fleksibel*
- *FFO støtter forslaget om å utvide retten til permisjon og pleiepenger ved hjemmepleie av nære pårørende i terminalfasen*
- *FFO mener personer som står utenfor arbeidslivet grunnet omsorgsoppgaver bør få rett til å bli vurdert for yrkesrettet attføring*

FFO er opptatt av at det skal bli enklere å stå i arbeid for personer med utfordringer knyttet til nære pårørendes helsesituasjon

Målsetningen om et mer inkluderende arbeidsliv er etter hvert svært bredt forankret i samfunnet. Samtidig er det liten tvil om at det er et stort rom for forbedringer når det gjelder å styrke utsatte grupperes muligheter for å komme inn i og bli stående i arbeid.

Arbeidstakere som yter viktige omsorgsoppgaver for nære pårørende er åpenbart en slik utsatt gruppe. I tillegg til å skulle delta i det ordinære arbeidslivet, må personer med et omfattende omsorgsansvar for nære pårørende også legge inn en betydelig arbeidsinnsats utover det vanlige i hjemmet. I tillegg kommer den underliggende belastningen det ofte vil være å leve med sykdom i nær familie.

FFO er derfor svært positivt innstilt til at det fra Arbeids- og inkluderingsdepartementets side nå tas til orde for å bedre mulighetene til å kombinere arbeid med pleie- og omsorgsoppgaver.

FFO mener det vil være samfunnsøkonomisk svært fornuftig å styrke ordningen med pleiepenger

Utgangspunktet for tilståelse av pleiepenger er at nære pårørende utfører en betydelig omsorgsinnsats ved sykdom, og som regel da i hjemmet. Alternativet ville gjerne blitt at den sykdomsrammede enten ble flyttet til helseinstitusjon og ble pleiet der, eller at offentlig eller offentlig finansiert pleiepersonale sto for omsorgsytingen isteden. I begge tilfeller ville det vært snakk om betydelig større utgifter for samfunnet enn ved at nære pårørende håndterer omsorgsoppgavene.

Samfunnsøkonomisk vil en styrking av ordningen med pleiepenger derfor være langt mer fornuftig enn om helseinstitusjonene skulle styrkes og lov- og regelverk skulle utvides på en slik måte at nære pårørende skulle kunne prioritere arbeidslivsdeltakelse istedenfor omsorgsoppgaver.

FFO vektlegger samtidig utover det rent samfunnsøkonomiske at det å bli pleiet av nære pårørende som hovedregel må antas å være foretrukket av den sykdomsutsatte, fremfor å bli pleiet av profesjonelt omsorgspersonale. Dette gjelder ikke minst for sykdomsutsatte under 18 år. Livskvalitetseffekten av en styrking av ordningen med pleiepenger må derfor også antas å være betydelig.

FFO støtter forslaget om rett til permisjon i inntil 10 dager for å yte omsorg for nære pårørende

Det er svært positivt at det foreslås innført en rett til permisjon for arbeidstakere for å yte omsorg for nære pårørende. Som det redegjøres for i høringsnotatet foreligger det dokumentasjon som avdekker at over halvparten av alle som yter omsorg overfor nære familiemedlemmer i kombinasjon med arbeidslivsdeltakelse har opplevd vansker knyttet til å kombinere denne omsorgen med jobb. Behovet for å få på plass forslaget som fremmes er derfor slik FFO vurderer det stort.

FFO er skeptisk til at permisjon for å yte omsorg for nære pårørende foreslås innført uten lønnskompensasjon

Når retten til permisjon for å yte omsorg for nære pårørende foreslås innført uten lønnskompensasjon, innebærer dette en potensielt vanskelig økonomisk situasjon for dem det gjelder. FFO legger til grunn at ordningen som er foreslått vil medføre at arbeidstakere i større grad enn i dag vil ta ut permisjon for å yte omsorg for nære pårørende. Når denne permisjonen skal gjennomføres uten lønnskompensasjon, innebærer dette imidlertid lavere inntekt. Dette synes urimelig, ikke minst på bakgrunn av den viktige samfunnsinnsatsen det er snakk om. Det må her i tillegg vektlegges at omsorgsoppgavene som må utføres, trolig vil koste samfunnet mer dersom mangelen på lønnskompensasjon medfører at enkelte velger ikke å ta ut permisjon.

FFO vektlegger i tillegg den klart skjeve sosiale effekten et forslag om ikke å lønnskompensere den nye permisjonsordningen vil få. Arbeidstakere med god lønn eller med ektefelle i arbeid vil relativt enkelt kunne makte en nedgang i inntekt tilsvarende det å ta ut ulønnet permisjon i 10 dager vil innebære. For lavtlønnede arbeidstakere eller husholdninger som lever på en inntekt vil dette kunne bli langt mer krevende.

FFO mener det er nødvendig at utgiftene til lønnskompensasjon for gruppen det her er snakk om i sin helhet dekkes over Folketrygden. Alternativt vil det som det påpekes i høringsforslaget kunne bli snakk om å gjøre spørsmålet om lønnskompensasjon til et forhandlingstema mellom arbeidslivets parter, det vil si at spørsmålet om hvorvidt arbeidsgiver helt eller delvis skal stå for lønnskompensasjon aktualiseres.

FFO støtter forslaget om en utvidet gradering av pleiepenger, men mener denne graderingen kan gjøres enda mer fleksibel

FFO er opptatt av at en arbeidslivspolitik med utgangspunkt i arbeidslinja må innebære ordninger som gjør det enklest mulig å kombinere arbeidsinntekt med offentlige ytelser. I så måte er det positivt at det foreslås å utvide graderingen av pleiepenger. Dagens bestemmelser tillater kun gradering ned til 50 prosent arbeidslivsdeltakelse. Det innebærer at personer som jobber mer enn 50 prosent samtidig som de yter omsorg for nære pårørende, ikke kan få pleiepenger for denne innsatsen.

FFO mener imidlertid at ordningen kan utvides noe mer enn hva Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger opp til. At det bør være en nedre grense for når retten til pleiepenger opphører synes rimelig. At denne bør gå ved 80 prosent arbeidslivsdeltakelse er imidlertid ikke like opplagt. Også en slik avgrensning vil kunne ekskludere en del arbeidstakere som yter viktig omsorg for nære pårørende.

Konkret foreslår FFO at en gradering av pleiepenger ned til 10 prosent.

FFO støtter forslaget om å utvide retten til permisjon og pleiepenger ved hjemmepleie av nære pårørende i terminalfasen

Dagens regelverk innebærer at nære pårørende har rett til permisjon og pleiepenger i inntil 20 dager for å pleie nære pårørende i livets slutfase. Denne perioden foreslås nå utvidet med 40 dager, til 60 dager.

FFO legger til grunn at en endring slik Arbeids- og inkluderingsdepartementet foreslår vil innebære at regelverket i større grad bringes i samsvar med hva det reelle behovet er hos mennesker som rammes av alvorlig sykdom og deres pårørende. I tillegg økes trolig mulighetene for den enkelte til å tilnærme seg situasjonen med alvorlig sykdom med den fleksibiliteten som gjerne er ønskelig som følge av forslaget fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

FFO mener personer som står utenfor arbeidslivet grunnet omsorgsoppgaver bør få rett til å bli vurdert for yrkesrettet attføring

Det redegjøres i høringsnotatet for at personer som grunnet omsorgsyting står utenfor arbeidslivet, vil kunne få bistand fra arbeids- og velferdsforvaltningen gjennom Kvalifiseringsprogrammet. Imidlertid må det slik FFO vurderer det reises spørsmål ved om Kvalifiseringsprogrammet er det beste tilbudet denne gruppen kan få i forhold til innsats for inntreden eller gjeninntreden i arbeidslivet. Yrkesrettet attføring synes i utgangspunktet som et mye mer egnet, utbygd og utprøvd tiltak.

FFO er naturligvis kjent med at personer som har stått utenfor arbeidslivet i lengre tid grunnet omsorgsoppgaver ikke nødvendigvis har rett til den inntektssikringen attføringspenger utgjør, og som også er et krav for deltakelse i attføringsordningen. Dette mener imidlertid FFO bør endres, slik at lenge tids fravær grunnet omsorgsyting kvalifiserer til å bli vurdert for yrkesrettet attføring.

Et tilleggsargument slik FFO ser det for å gjøre en slik endring, er at attføringspenger fra 1. mars skal erstattes med arbeidsavklaringspenger, og at arbeidsverktøyene arbeidsevnevurdering og aktivitetsplaner parallelt skal tas i bruk. Dette er endringer FFO har støttet, ikke minst fordi innføringen av dem representert et større fokus på hvilke tilbud og oppfølging den enkelte har behov for, istedenfor på hvilke tiltak den enkelte har rett på. En slik tenkning vil kunne være positiv også for gruppen som har stått utenfor arbeidslivet i lengre tid grunnet omsorgsyting overfor nære familiemedlemmer.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESGRUPPE

Margaret S. Ramberg/s
Leder

Liv Arum
generalsekretær